Alltid på "språng".
Hålfotsstöd ger styrka och spänst.

"Dälliga" fotvalv ge ofta anledning till värk i fötter och ben, ja, t. o. m. ryggen. Då behöver Ni att par hålfotsstöd, modell Prof. Hybbinette. Prova ut dem hos KIFA, vars fotvårdsavdelning står kostnadsfritt till tillfälle med råd och upplysningar.

KIFA
Regeringsgatan 31
Telefon: Kungsgatan "Instrument-Kliv"

D·N
12/9 1946

Socialisering i förklädnad

Gång efter annan framträder i socialdemokratisk debatt tanken att arbetarna skall förvandlas från anställda till delägare och ledare av de företag i vilka de arbetar. Till en viss grad kan denna synpunkt delas av alla socialreformatoriskt inställda riktningar. Att arbetarna blir besuttna, på ett eller annat sätt får del i egendom och vinster, det är ett självfallet mål för all välfärdspolitik, och i stigande omfattning har också en sådan avproletarisering av arbetarklassen ägt rum. Även en form av industriell demokrati som ger möjlighet till insyn i företagen och medbestämmanderätt på bestämda områden samt därigenom ökar känslan av intresse och ansvar är för den sociala liberalismen välkommen. Men från denna tankelinje glider man lätt över till en annan. Arbetsgivarna skulle, säges det, försvinna, i deras ställe skulle träda de inom företaget verksamma arbetarna, och i denna ordning skulle den sociala omvandling eller revolution, som föresvävar socialismen, försiggå. Senast skymtade denna uppfattning i ett tal av finansministern, som sedan åtminstone pläderat för industriell demokrati, men härvid menat helt skilda saker: å ena sidan en sådan samverkan vilken förutges i det nyss avslutna avtalet mellan arbetsgivar- och arbetarorganisationer, å andra sidan produktionens övertagande av arbetarna.

Denna sistnämnda linje har sedan mer än ett århundrade spelat in i såväl socialistisk som liberal åskådning. I mitten av 1800-talet syntes den vara på väg till en dominerande ställning. Producentkooperationen var lösen för en socialistisk teoretiker som Lassalle likaväl som för en del reformvänliga liberaler. Hur enkelt och naturligt skulle icke, menade man, den sociala frågan lösas om arbetarna själva bleve ägare av industriföretagen och dessa alltså helt drevos för de "egentliga" producenternas räkning. Även under senare tid har socialistiska riktningar ställt denna utvecklingslinje i förgrunden. Så var fallet med den engelska gillesocialismen, som omkring år 1920 under en kort tid var en ledande teori, och så är fallet med syndikalismen, som i all sin irrationella utopism i flera länder kring sin lära samlat en intellektuell och moralisk elit inom arbetarklassen. Genom fria producentföreningar skulle man undgå statssocialismen och därmed förmynderskap och tvångsordning. Hos många har denna ståndpunkt förmälts med drömmar om statens totala avskaffande.

Försök i dylik producentkooperation har också gjorts, främst i England och USA, men i viss omfattning även i Sverige. I några fall har de lyckats av en eller annan orsak och ledda företag har haft framgång, ehuru de ofta efter en övergångstid tvungits att tillämpa fastare metoder i fråga om ledning och disciplin än som ursprungligen åsyftats. I regel har förhoppningarna misslyckats. Orsakerna härtill, utredda bland annat av makarna Webb, har varit många: svårigheten att förena alltså lika rättigheter med en insiktsfull och effektiv företagsledning, omöjligheten att hålla samman vederbörande arbetargrupp vid svårigheter och kriser, bristen på kreditmöjligheter, konkurrens och i vissa fall systematisk bojkott från andra, av privata arbetsgivare ledda företag. Småningom har man både bland liberala och socialistiska teoretiker så gott som enhälligt kommit till slutsatsen att en utveckling efter denna linje icke är tänkbar, att de av arbetarna ägda företagen förblir undantag utan betydelse för den sociala och ekonomiska situationen i det hela.

Lika viktigt är att den producentkooperativa tankegången strider mot de planerings- och regeringsprinciper som uppbär den moderna socialismen. En genomförd producentkooperation efter antyd mönster skulle innebära en fri tävlan mellan av arbetare ägda företag, och den passar därför långt bättre in i ett liberalt än i ett socialistiskt system. Dess resultat måste, därest över huvud ett realiserande av idén vore tänkbart, bli att vissa företag lyckades, medan andra misslyckades, att därför vissa arbetargrupper finge en helt annan ekonomisk ställning än andra, att en ny klassskiktning inom kort ersatte den avvecklade. Själva starten måste ske under statlig medverkan, genom ofantliga understöd från statens sida till de särskilda arbetargrupperna, men principiellt skulle sedan — såsom Lassalle förutsatte för åttio år sedan — företagsföreningarna verka självständigt och alltså alltigenom träda i arbetsgivarnas ställe. Det är utan vidare uppenbart att ett sådant system icke blott är oförenligt med planhushållningskravet, utan även är ytterligt svårt att förena med en långtgående socialpolitik. Producentkooperation jämte socialpolitik i stor skala innebär nämligen att arbetarna blir företagare utan de risker som eljest följer med privat företagsamhet.

Under dessa förhållanden är det tvivelaktigt att framställa den nutida socialdemokratin såsom inriktad på att ge arbetarna äganderätt till och bestämmanderätt över företagen. Härigenom skapas illusionen att arbetarna skulle förvandlas till företagare och att arbetsgivarna skulle försvinna, men att i övrigt situationen skulle bli ungefär densamma som nu. Man förespeglar arbetarna en frihet och en självständighet som icke är förenlig med socialismens planeringsprogram. Detta program innebär i själva verket att den allsmäktiga staten träder i stället för arbetsgivarna med deras starkt begränsade möjligheter, och att därmed rättigheter som nu är självklara — såsom strejkrätt och flyttningsrätt — vedervåras. I stället för de fria producentgrupper som i vaga ordalag utlovas blir realiteten en statssocialism, ett byråkratvälde, där den politiska och ekonomiska makten samlas hos ett ledande skikt av tjänstemän och direktörer. Att socialiseringsprincipen i och för sig icke kan väntas tilltala arbetarklassen framgår av dessa försök att maskera dess innebörd, att förevisa socialiseringen i förklädnad.

Särskild taxeringsexamen? Överståthållarämbetet anser att de kunskaper som den föreslagna juridisk-politiska kandidatexamen är avsedd att tillvägna icke är tillräckliga för de befattningar vid kansliavdelningarna som nu beklädes av jurister. Detsamma gäller juristbefattningarna i polskammaren. Denna nya examen torde enligt ämbetets mening icke skapa tillräcklig förutsättning för den omfattande utbildning över rättsområdet som är önskvärd för innehavare av dessa befattningar.

I detta sammanhang framhäller ÖÅ det alltmera trängande behovet av en särskild examen för landets ständigt växande taxeringstjänstemannakår.

Den tredje Gallupprognosen för Stockholmsvalet

ansluter ganska nära till juni- och augustiundersökningarna. Jämför man dem med varandra, framträder en bild av opinionsutvecklingen som de som är hemma på valfältet torde finna i hög grad sannolik. Folkpartiet har emellertid gått så raskt framåt — från 15,6 procent av de röstande 1944 till 20 procent nu — att man nästan har svårt att följa med i galoppen. Bearbetningen av gruppen "ovissa" bör dock ha medfört ännu större säkerhet vid bedömningen denna gång än tidigare. Under alla omständigheter är utsikterna mycket goda för folkpartiet; försänkningarna hos yngre åldersskikt och den inre jämvikten från social synpunkt är också gynnsamma tecken. Tyvärr har inte förskjutningen till kommunisternas förmån kunnat väsentligt reduceras, främst på grund av socialdemokraternas svaghetstillstånd, men kommunistpartiet har nu stannat i växten. Kommunisternas minusprocent i jämförelse med augusti är det bästa gladjeämnet. Det borde bli större på valdagen. Hade högern förmått hålla sin ställning något bättre, så skulle den Höglundska regimen — enligt valparollerna byggd på vänsterkap åt vänster — hotas av svårare bakslag. En överflyttning av låt oss säga en procent av de röstande från kommunister och socialdemokrater till den borgerliga kartellen är under alla förhållanden en markerad rörelse i en industriell inflyttningsstad av Stockholms typ. Den skulle vara värd ungefär lika mycket som det dubbla betrifffande riket i övrigt. Stockholmsaffärerna ger också i viss mån besked om hur det ligger till ute i landet.

Det är mycket bekvämligt att motståndarpartierna

inte uppför sig precis som de borde göra för att bli "utklassade" i valstriden — den tanken har skymtat då och då i socialdemokratisk kritik av olika grupper bland de borgerliga, men den har aldrig utförts så nätt som av Alva Myrdal. Följande är hämtat ur ett anförande av henne, stenografiskt upptecknat på biografen Orkanen i går. Det gäller närmast högern, men kunde förstås med lämpliga ändringar anföras även om de liberala, som I lika hög grad, fastän på ett annat sätt, har avsikt fru Myrdals förväntningar i fråga om rättvinlighet och underlägsenhet i kampen för tillvaron. Alltså, socialdemokraternas behov av motpoler i klassisk stil blir inte riktigt tillfredsställt:

Vi skulle i detta nu behöva ett konservativt parti i Sverige. Vi skulle behöva uppfinna igen ett gammalkonservativt parti, som ärligt stod för dessa åsikter, alltså för de gamla symbolerna altaret, tronen och penningpåsen, som man brukade säga förr i världen, vi skulle behöva ett sådant parti, gammalkonservativt, ärkereaktionärt, därför att det fortfarande finna sådana människor, och de måste ha någonstans att ta vägen. Och vi skulle naturligtvis också behöva ett riktigt kommunistiskt parti, ett parti som alltså erkände sig vara revolutionärt, helt enkelt också därför att det finns människor av den beskaffenheten i Sverige, och då skulle det klart visa upp var de var och hur många de var, dvs. hur få de var, ifall inte den här moderna demokratiska skrudan på det kommunistiska partiet lockade dit fler än som egentligen hör hemma där.

Fru Myrdal har också andra otillfredsställda behov, exempelvis av en press som är pålitlig understödjare av den socialdemokratiska politiken. Det är skräp med yttrandefriheten när riksdagsmajoritet och tidningsmajoritet inte sammanfaller. "Vår press, som borde vara fri, är ofri därför att den är finansierad av enskilda finansiärer eller annonsörer." Det är förfärligt svårt att ange hur man skall "komma ifr detta olyckliga förhållande" — talarinnan avstod vänligt nog från "kategoriska lösningar" — men man förstår att hon liksom sin man grubblar över hur friheten skall kunna räddas genom att upplysta medlemmar av regeringen garanteras samma förtroende av flertalet tidningar som av riksdagsflertalet. "Vi har inte kämpat färdigt ännu", slutade fru Myrdal. Hon motsvarar åtminstone i vissa avseenden den idealbild av motståndare som hon förgäves eftersträvade på andra sidan. Hon gör sig inte stort bättre än hon är. Hon är sig själv, rar och emedelbar. Intresserade hänvisas till Namn och nytt, där ytterligare ett stilprov är antaget.

PRESSGRANNAR

Socialdemokraterna i det västerbottniska landstinget — till skillnad från de bättre underrättade norrbottningarna — påstås ha fått en "chock" då de såg den kommunistiska valsedeln. Tro det, den som will! Men chocken för de socialdemokratiska väljarna i länet bör bli verkligt kännbar, det är Västerbottens-Kurirens (fp) reflexion. Kommunistledaren Linderots visit i Umeå i förra veckan, då socialdemokraternas artighet mot honom strickte sig så långt att de trots inbjudan inte ens ville störa hans möte med att uppträda som opponenter, bar emellertid frukt:

Man får väl hoppas, att hr Linderot har fint sätt nog att vid återkomsten till partibokverteret gå upp till hans excellens statsministern och tacka honom för det socialdemokratiska partiets välvilliga stöd.

I ett flygblad, som det socialdemokratiska partiet utgivit mot kommunisterna och som av Per Albin-regim utdelades till publiken vid hr Linderots möte i Umeå, heter det: "Varje stöd åt kommunisterna splittrar arbetarklassen och försvagar den". Det betecknas vidare som "ett förödmjukande tillfälle", att kommunisterna finnas kvar. Man påtalar deras "odemokratiska förfluttna", deras "opålitlighet" och "politiska om-

Douro Clarete — det goda portugisiska rödvinet nu i handeln.
1/1 but. kr. 3:50, 1/2 but. kr. 2:—

Reservoir- och kopiepenna samtidigt!

200.000 ord utan påfyllning

Med Biro — kulspetspennan som blivit en världssensation — skriver Ni 200.000 ord utan allt besvär med påfyllning. Biro är kopie- och reservoirpenna samtidigt, alltid väfforemerad, alltid påfylld. Biro skriver även på tyg och på vått papper utan att skriften flyter ut. Ni kan ta ända upp till 8 tydliga kopior med karbonpapper. Biro har mottagits med entusiasm över hela världen. Priset är 65:— kronor och Ni kan köpa den med garanti i varje välsorterad penn- och pappershandel, som även ombesörjer omladdning. Prova redan i dag Biro-pennan. Ni kommer att bli förtjust.

Biro

— pennan för alla situationer

- Finpoleringen av kulan och avpassningen på en 1.000-dels millimeter av spelrummet mellan kulan och sätet ställer Biro i särklass.
- Biro skriver ögonblickligen — läcker eller plumpar aldrig.
- Bläcket flyter jämt fram när kulspetsen berör skrivytan.
- Skriften torkar genast utan läskpapper.
- Biro är en kvalitetspenna som inte fordrar några reparationer.

Generalagent:
GEORG TEMPELMAN, Stockholm

— jungfru Toras ögonsten...

Tora: — Det här är då den bästa familj, jag varit hos. Här skall jag sannerligen stanna!

Osram Ljusrik: — Det var roligt att höra i dessa tider. Kan man få vara anledningen?

Tora: — Jo, aldrig förr har jag fått så mycket berömt för finputsade glas och för lyckad mat. Aldrig har jag slagit sönder så liter, och ändå måtte jag ligga i mindre än vanligt, för nu är jag inte så trött och håglös om kvällarna.

Osram Ljusrik: Att Du slipper bli så fasligt trött och att sysslorna går så lätt beror på att köket är modernt och inte minst på det fina ljuset.

Tora: — Ljuset, ja kanske det. — Det har jag aldrig tänkt på.

Osram Ljusrik: — Jo, Du Tora, det kommer från mej, alla hembiträdens ögonsten . . . ett rikt flödande ljus, som faller från rätt håll på rätt plats utan onödiga skuggor och utan att blända — som skonar ögonen och gör handen säkrare. En lampa ovanför spisen, en annan något starkare ovanför arbetsbänken och så taklampan — det är vad jag vill ge alla mina vänner i köket.

Tora: — Ja, ljus över allt arbete gör det naturligtvis lätt och glatt.

Osram Ljusrik: — Och Du må tro, att en modern husmor, som är angelägen att behålla sitt pålitliga hembiträde, alltid ser till att belysningen i köket är ändamålsenlig. Var rädd om Dina ögon, jungfru Tora. Trösta ögon är ett värre ont än en trött och värkande rygg.

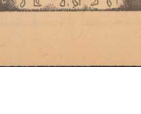

OSRAM
Svenska Ljusets Riddarvakt under 40 år

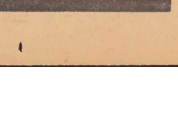

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.